

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสมบัติ ยกเชื้อ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๒๔/๒ หมู่ ๙ ต.โคกกลอย อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา ๘๒๑๔๐
โทรศัพท์ ๐๘๖-๒๗๙-๕๓๘๐ Facebook กำนันสมบัติ ยกเชื้อ Line ๐๘๖๒๗๙๕๓๘๐

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๖ ปัจจุบันอายุ ๖๒ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คณะ/สาขาวิชา เกษตรและสหกรณ์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๒๐,๐๐๐ - ๑๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้การปลูกผักยกโต๊ะ

๒.๒ แปลงเรียนรู้การปลูกผักในโรงเรือน

๒.๓ แปลงเรียนรู้การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๓.๑ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลโคกกกลอย
- ๓.๒ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโคกกกลอย
- ๓.๓ การปลูกผักยกโต๊ะ
- ๓.๔ การปลูกผักในโรงเรือนและฟาร์มอัจฉริยะ
- ๓.๕ เศรษฐกิจพอเพียง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๘ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ ศาสตร์พระราชา

๔.๑.๒ การพัฒนาคุณภาพ ตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม (แปลงใหญ่)

๔.๑.๓ พัฒนาเกษตรกรปราชญ์ (Smart Farmer)

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๑.๒ เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๑.๓ เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ บัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓.๒ การเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้/เทคโนโลยี/นวัตกรรมทางการเกษตร

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อเพิ่มความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันและการทำงานได้

๓. เพื่อสร้างความตระหนักรู้และสำนึกในการพึ่งพาตนเองและการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน

เนื้อหาหลักสูตร

เนื้อหาของหลักสูตรควรครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความ เข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ภาคทฤษฎี

๑. ที่มาและความสำคัญ ความหมายและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ควบคู่กับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

๓. การประยุกต์ใช้ การประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และธุรกิจ

ภาคปฏิบัติ

๑. การออมและการบริหารหนี้สิน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

๒. การเกษตรทฤษฎีใหม่ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

๓. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพเสริม การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้ใช้วิธีที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ ลงมือปฏิบัติจริง

๑. การบรรยายและการอภิปราย ใช้การบรรยายจากเกษตรกรต้นแบบ และเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๒. การฝึกปฏิบัติ (Workshop) ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การปลูกผักสวนครัว

๓. การศึกษาดูงาน นำผู้เรียนไปเยี่ยมชมสถานที่จริง เช่น แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่งได้จัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ของอำเภอตะกั่วทุ่ง เพื่อเป็นเวทีให้เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนและแนวทางในการมีส่วนร่วม

๑. นำเสนอประเด็นและปัญหา ในที่ประชุมได้มีการหยิบยก แผนขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอมายุดคุย เพื่อให้ผู้เข้าร่วม โดยเฉพาะจาก ศพก. และแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทใกล้ชิดกับเกษตรกรในพื้นที่ ได้นำเสนอข้อมูลเชิงลึกและปัญหาที่แท้จริง ที่พบเจอจากการให้บริการหรือการทำงานในพื้นที่

๒. ระดมสมองและเสนอแนวทาง ผู้เข้าร่วมประชุมจะร่วมกันสรุปภาพรวมปัญหา และระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการเสนอโครงการหรือความต้องการในการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง

๓. นำข้อมูลสู่การตัดสินใจ ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากเวทีการประชุมนี้จะถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของพื้นที่

๔. บูรณาการแผนสู่ระดับจังหวัด แผนพัฒนาที่ได้จากการมีส่วนร่วมในระดับอำเภอจะถูกรวบรวม และนำเสนอต่อไปยังระดับจังหวัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด ต่อไป

การดำเนินการในลักษณะนี้ ทำให้มั่นใจได้ว่าแผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้นนั้นเป็นแผนที่มาจากเสียงของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เดิมบ้านนากลางมีการทำเกษตรแบบ “เคยชิน” คือ การปลูกผักแบบความเชื่อ ปลูกผักตามมีตามเกิด ทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น ยกทรงดินปลูกผักกลางแจ้ง ไม่มีวัสดุปลูกคลุมป้องกัน ได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง มีการพึ่งพาปุ๋ยเคมีและใช้สารเคมีเนื่องจากมีแมลงรบกวน เมื่อครั้งฤดูฝนหรือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติหรือโรคภัยจากแมลง ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและไม่ค่อยมีคุณภาพ เกษตรกรมีรายได้ไม่ต่อเนื่อง และประสบภาวะขาดทุนเกษตรกรได้รับผลกระทบโดยตรงเป็นหนี้เป็นสิน

แนวทางการพัฒนาของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง คือการปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมของเกษตรกร จาก “เกษตรกรเคยชิน” เป็น “เกษตรกรเรียนรู้” ที่พร้อมปรับปรุงและปรับเปลี่ยนวิธีทำการเกษตร ควบคู่กับเปิดใจให้กับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี แล้วสามารถที่จะพัฒนาก้าวสู่การเป็น “เกษตรกรแม่นยำ” ที่นำเทคโนโลยีมาใช้งานเกษตรกรรม และนำข้อมูลที่ได้รับ มาบริหารจัดการพื้นที่เพาะปลูกได้อย่างเหมาะสม

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ ไม่ใช่ปัญหาอะไรที่ซับซ้อนไปกว่าปัญหาที่เกษตรกรมักพบในการทำเกษตรไม่ว่าจะเป็น ปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ปัจจุบันมีภาวะที่แปรปรวน ไม่สามารถคาดการณ์ได้, ปัญหาความไม่แน่นอนของผลผลิตและคุณภาพที่เกษตรกรมักพึ่งพาประสบการณ์ส่วนตัวมากกว่าข้อมูลทำให้ผลผลิตมีความผันผวนและ คุณภาพของพืชผักไม่สม่ำเสมอ, ปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงปัญหาค่าตรึงพืชและโรคพืชที่สามารถสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อผลผลิต โดยจากปัญหาต่างๆ ทำให้เกษตรกรต้องปรับตัว หาคำรู้ รวมไปถึงการนำหลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้เพื่อนำมาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง น้ำท่วม หรืออุณหภูมิที่แปรปรวน ทำให้ไม่สามารถควบคุมปัจจัยทางธรรมชาติได้ การใช้เทคโนโลยีอย่างระบบการให้น้ำแบบอัจฉริยะหรือการปลูกพืชในระบบโรงเรือน ที่มีการควบคุมอุณหภูมิและความชื้น จึงช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชผักได้อย่างสม่ำเสมอแม้ในสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย

๑.๒) ความไม่แน่นอนของผลผลิตและคุณภาพ

การเกษตรแบบดั้งเดิมพึ่งพาประสบการณ์และสัญชาตญาณ ซึ่งทำให้ผลผลิตและคุณภาพของพืชผักไม่สม่ำเสมอ การนำหลักวิชาการ อย่างการวิเคราะห์ดินและการเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเซนเซอร์ต่างๆ เข้ามาช่วยตรวจสอบสภาพแวดล้อม ทำให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงการเพาะปลูกได้อย่างแม่นยำ ส่งผลให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีขึ้นและสม่ำเสมอมากขึ้น

๑.๓) ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย และค่าน้ำมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างระบบเกษตรแม่นยำ ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น น้ำและปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้การใช้ เครื่องจักรกลอัตโนมัติ ยังช่วยลดการใช้แรงงานคนและประหยัดค่าใช้จ่ายได้ในระยะยาว

๑.๔) ปัญหาศัตรูพืชและโรคพืช

ศัตรูพืชและโรคพืชเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อผลผลิต หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสม การใช้หลักวิชาการ อย่างการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ช่วยให้เกษตรกรสามารถป้องกันและควบคุมปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการใช้สารเคมีและเพิ่มความปลอดภัยให้กับผลผลิต

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

มีการปรับใช้เทคโนโลยีด้านการอารักขาพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ คิดค้นนวัตกรรมภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาในการจัดการศัตรูพืช โดยเริ่มจากการที่บ้านนากลาง หมู่ที่ ๙ ตำบลโคกกลอย เป็นสังคมชุมชนเมือง ชาวบ้านอาศัย อยู่อย่างหนาแน่นและมีพื้นที่จำกัดในการทำ การเกษตร อีกทั้งชาวบ้านกว่าครึ่งไม่ได้มีอาชีพหลัก ในการทำการเกษตร และถึงแม้จะมีการทำการเกษตร ก็ไม่ได้มีเวลามาจัดการแปลงผักของตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ศพก. จึงได้มีโครงการนำร่องในการใช้ระบบฟาร์มอัตโนมัติ ในการดูแลรักษาแปลงเกษตรของกลุ่ม โดยระบบฟาร์มอัตโนมัติมีประโยชน์ ดังนี้

๒.๑) ระบบรดน้ำอัตโนมัติ ตั้งค่าเวลาเปิดและปิดผ่านโทรศัพท์มือถือได้

๒.๒) ดูแลและควบคุมปริมาณน้ำได้ตามความเหมาะสมของพืชแต่ละชนิด

๒.๓) ประหยัดต้นทุนการดูแลพืช เพราะช่วยลดจำนวนแรงงานและประหยัดน้ำได้ถึง ๔๐%

๒.๔) ควบคุมการให้น้ำ การให้ปุ๋ยน้ำ ป้อนน้ำและอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่นๆ ได้

๒.๕) มีอุปกรณ์เซ็นเซอร์วัดอุณหภูมิและความชื้นในอากาศ

๒.๖) ช่วยให้ทราบช่วงไหนคือช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรดน้ำ

๒.๗) ระบบแม่นยำช่วยดูแลผลผลิตให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

๒.๘) แสดงค่าทุกอย่างผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ง่ายต่อการควบคุม มีระบบบันทึกค่าและ

Report ค่าตัวเลข มีผลต่อการพัฒนาแปลงผักของเกษตรกร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ

การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) เป็นหลักการที่ ศพก. มุ่งเน้นในการนำมาปฏิบัติ โดยมีแนวคิดที่จะไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน เป็นแนวทางการควบคุมศัตรูพืชที่เน้นการใช้หลากหลายวิธีร่วมกันอย่างเหมาะสม เช่น วิธีเขตกรรม, วิธีกล, ชีววิธี, และใช้สารเคมีอย่างถูกต้องเมื่อจำเป็นเท่านั้น และเป็นระบบเพื่อลดความเสียหายจากศัตรูพืชในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันก็ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่น และสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด โดยทาง ศพก. เน้นจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานโดยเน้นหนักไปทาง ชีววิธีแทนการใช้สารเคมี ให้ ศพก. เป็นแหล่งผลิตและขยายชีวภัณฑ์ โดยให้บริการสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ผักบุ้ง	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๒) กวางตุ้ง	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๓) มะเขือเปราะ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๔) กระเทียม	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๕) ผักกาดขาว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๖) พริก	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๗) ผักชี	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๘) มะเขือเทศ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๙) แตงกวา	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๑๐) เรดโอ๊ค	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๑๑) กรีนโอ๊ค	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๑๒) คอสสลัด	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๑๓) บัตเตอร์เฮด	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๐ - ๕๐	(ไร่-งาน-วา)
๑.๑๔) เมล่อน	พื้นที่ปลูกจำนวน	๐ - ๑ - ๐	(ไร่-งาน-วา)

- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด
 ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด
 ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ปุ๋ยหมัก จำนวน ๒ โรงเรือน

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พืชผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ปุ๋ย	เป็นเงิน ๗,๕๐๐.-	บาท/ไร่
๑.๒) สารป้องกันกำจัดวัชพืช	เป็นเงิน ๔,๐๐๐.-	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า	เป็นเงิน ๑,๒๐๐.-	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรงงาน	เป็นเงิน ๖,๐๐๐.-	บาท/ไร่
๑.๕) ค่าเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้า	เป็นเงิน ๓,๐๐๐.-	บาท/ไร่
๑.๖) ค่าเสื่อมสภาพราคาอุปกรณ์	เป็นเงิน ๑,๐๐๐.-	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๒๒,๗๐๐.-	บาท/ไร่
รายได้	๕๐,๐๐๐.-	บาท/ไร่

รายได้คิดจากผลผลิต ๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่/ปี ราคาขายเฉลี่ย ๒๕.- บาท/กิโลกรัม

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ...

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปุ๋ยหมัก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ...๑,๕๐๐...บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก

เฉลี่ยรายได้เดือนละ...๔,๒๐๐...บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เมล่อน

เฉลี่ยรายได้ปีละ...๑๕,๐๐๐.-...บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ต่อตนเอง

การเป็นเกษตรกรต้นแบบช่วยให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และแลกเปลี่ยนความรู้กับนักวิชาการและเกษตรกรท่านอื่น ๆ เกษตรกรจะมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ช่วยให้อาชีพสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่สำคัญยังช่วยสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพ เพราะได้รับความไว้วางใจจากภาครัฐให้เป็นแบบอย่าง ทำให้รู้สึกถึงคุณค่าและความสำคัญในฐานะผู้ขับเคลื่อนภาคการเกษตร

ประโยชน์ต่อเกษตรกรรายอื่น

การเป็นเกษตรกรต้นแบบเปรียบเสมือน “ครู” หรือ “พี่เลี้ยง” ที่พร้อมจะถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ และเทคนิคการทำเกษตรที่ประสบความสำเร็จให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ที่สนใจ เกษตรกรเหล่านี้สามารถเข้ามาเรียนรู้จากแปลงจริง ได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงาน และซักถามข้อสงสัยได้โดยตรง ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การเป็นต้นแบบยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจและทัศนคติเชิงบวกในหมู่เกษตรกรด้วยกันเอง จากเดิมที่อาจมองว่าการเกษตรเป็นอาชีพที่ยากลำบาก การได้เห็นความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองตามไปด้วย นอกจากนี้ การที่เกษตรกรรายอื่นเข้ามาศึกษาดูงานยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ประโยชน์ต่อชุมชน

การมีเกษตรกรต้นแบบในชุมชนจะช่วยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรของทั้งชุมชนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น เนื่องจากการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ร่วมกัน นำไปสู่การสร้างผลผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น เมื่อเกษตรกรในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนโดยรวมดีขึ้นตามไปด้วย การเป็นต้นแบบยังส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชน เกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตหรือจำหน่ายสินค้าเกษตร ทำให้มีอำนาจในการต่อรองและสามารถสร้างแบรนด์ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ศพก. ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ทั้งในด้านการเกษตรและสังคม ช่วยสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับชุมชนในระยะยาว

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

นายสมบัติ ยกเชื้อ ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในแปลงเกษตรและศูนย์เรียนรู้ โดยเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

๑) การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ

- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และฮอร์โมนไข่ใช้เองจากวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนและฟาร์ม เช่น เศษพืช มูลสัตว์

- ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งส่งผลเสียต่อดินและน้ำ
- เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและลดต้นทุนการผลิต

๒) การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี

- ผลิตและใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบีเวอร์เรีย รวมถึงการทำกับดักแมลง
- ช่วยลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ป้องกันการสะสมของสารพิษในดิน น้ำ และผลผลิต
- ส่งผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค และระบบนิเวศโดยรวม

๓) เทคโนโลยีการปลูกผักกักตุนและโรงเรือนอัจฉริยะ

- การปลูกผักกักตุนช่วยให้จัดการแปลงได้ง่าย ลดการสูญเสียน้ำและปุ๋ย ใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- โรงเรือนอัจฉริยะช่วยควบคุมปัจจัยการผลิต (น้ำ ปุ๋ย อุณหภูมิ ความชื้น) ได้แม่นยำ ทำให้ใช้ทรัพยากรน้อยลงและลดความเสี่ยงจากศัตรูพืช

- สามารถปลูกพืชได้ตลอดปี ลดการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่เพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก

๔) การจัดการของเสียแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

- นำเศษวัสดุทางการเกษตร เช่น ฟาง เศษผัก มูลสัตว์ มาแปรรูปเป็นปุ๋ยหมัก และน้ำหมัก
- ช่วยลดขยะอินทรีย์ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากสิ่งที่เคยเป็นของเสีย
- สนับสนุนแนวคิด Zero Waste Farming

๕) การสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรปลอดภัยและการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับเกษตรกรและนักเรียนในพื้นที่

- ทำให้เกิดการขยายผลสู่ครัวเรือนและชุมชนโดยรอบ ช่วยลดการใช้สารเคมีและอนุรักษ์ดิน น้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอตะกั่วทุ่ง

๑) การอนุรักษ์ดิน

- การทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินไม่เสื่อมโทรมและคงโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก
- ส่งผลให้ดินมีความสามารถในการกักเก็บน้ำและธาตุอาหารได้ดีขึ้น

๒) การอนุรักษ์น้ำ

- ระบบปลูกผักยกโต๊ะและโรงเรือนอัจฉริยะใช้ ระบบน้ำหยด และการให้น้ำแบบแม่นยำ ช่วยประหยัดน้ำได้มากกว่าการรดน้ำแบบดั้งเดิม
- ลดการปนเปื้อนของสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เนื่องจากหันมาใช้ชีวภัณฑ์แทนสารเคมี

๓) การอนุรักษ์อากาศและลดมลพิษทางอากาศ

- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกระบวนการผลิตปุ๋ยเคมี
- การจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรโดยทำปุ๋ยหมัก แทนการเผา ช่วยลดควันและมลพิษทางอากาศ

๔) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย และกับดักแมลงทดแทนสารเคมี ทำให้สิ่งมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ เช่น ดิน ไส้เดือน แมลงผสมเกสร และศัตรูธรรมชาติ คงอยู่ในระบบนิเวศเกษตร
- ส่งเสริมระบบเกษตรที่สมดุลและยั่งยืน

๕) การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

- นำวัสดุเหลือใช้จากฟาร์มและครัวเรือน (เศษผักผลไม้ มูลสัตว์) มาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ ตามแนวคิด Circular Economy
- ลดปริมาณขยะอินทรีย์ที่เป็นปัญหาของชุมชน และสร้างมูลค่าเพิ่มจากสิ่งที่เคยเป็นของเสีย

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายสมบัติ ยกเชื้อ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่บ้านนากลาง ตำบลโคกกลอย ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ลักษณะการเกษตรในอดีต

เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำเกษตรแบบ “เกษตรเคยชิน” คือการปลูกพืชตามวิถีเดิม ไม่มีการวางแผนหรือใช้เทคโนโลยี เช่น การปลูกผักกลางแจ้งโดยไม่ป้องกันแมลง ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ต้นทุนสูง และเกษตรกรจำนวนมากประสบภาวะขาดทุนและหนี้สิน

แนวทางการพัฒนา

นายสมบัติ ยกเชื้อ ได้ผลักดันให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนจาก “เกษตรเคยชิน” เป็น “เกษตรเรียนรู้” และก้าวสู่ “เกษตรแม่นยำ” โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร เช่น

- การปลูกผักยกโต๊ะและในโรงเรือน
- การใช้ระบบฟาร์มอัจฉริยะเพื่อควบคุมการให้น้ำและปุ๋ย
- การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลด้านผลผลิตและมาตรฐาน

ศูนย์ฯมีการผลิตพืชผักหลากหลายชนิด ได้แก่ เมล่อน คอสสลัด กวางตุ้ง กรีนโอ๊ค ผักบุ้ง แดงกวา ผักกาดขาว และมะเขือเทศ โดยได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตร แสดงถึงความปลอดภัยและคุณภาพของผลผลิต

ความรู้ด้านระบบนิเวศเกษตรและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์ฯมีการพัฒนาการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ฮอร์โมนไข่ และการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา/บิวเวอร์เรียในการควบคุมโรคและแมลง ซึ่งช่วยลดการใช้สารเคมี สร้างความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกับชุมชน

ด้วยการมีแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ ๕ ด้าน ได้แก่ ศูนย์จัดการดินปุ๋ย ศูนย์จัดการศัตรูพืช การปลูกผักกาดโต้ง การปลูกผักในโรงเรือน/ฟาร์มอัจฉริยะ และเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการจริงของเกษตรกรในพื้นที่

นายสมบัติ ยกเชื้อ มีความรู้ทั้งเชิงวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประสบการณ์ตรง สามารถวิเคราะห์ปัญหาเกษตรในพื้นที่ ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาปรับใช้ได้เหมาะสม เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง มีความเข้มแข็งและเป็นที่ประจักษ์ในระดับพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง ภายใต้การนำของนายสมบัติ ยกเชื้อ เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้บริการตลอดทั้งปี มีผู้เข้ามาศึกษาดูงานมากกว่า ๓,๐๐๐ ราย/ปี ทั้งเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา หน่วยงานราชการ และบุคคลทั่วไป โดยนายสมบัติทำหน้าที่เป็น วิทยากรโดยมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตร ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี โดยถ่ายทอดความรู้ ด้านการเกษตรปลอดภัย การทำปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ และการปลูกผักกาดโต้ง/โรงเรือนอัจฉริยะ ถ่ายทอดจากทั้งหลักวิชาการและประสบการณ์จริง จึงเป็นที่ยอมรับในระดับชุมชน ภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง

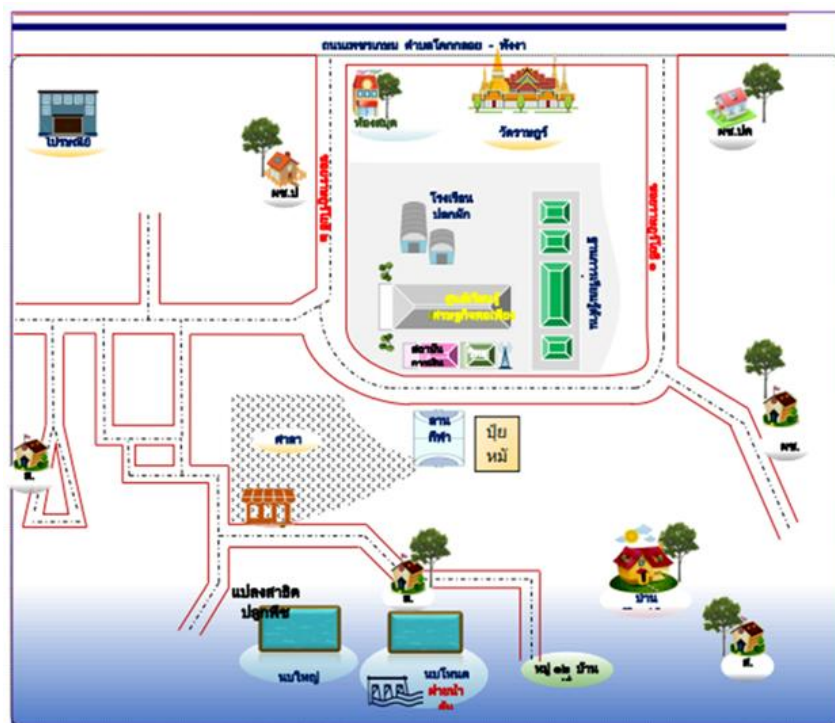
๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ ๙ บ้านนากลาง ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นศูนย์กลางการปรึกษาสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีนายสมบัติ ยกเชื้อ พร้อมให้คำแนะนำทั้งรายบุคคลและกลุ่ม โดยเฉพาะปัญหาด้านศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยที่ไม่เหมาะสม ปัญหาผลผลิตเสียหายจากสภาพอากาศ รวมถึงการจัดการตลาดของเกษตรกร นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็น ตัวแทนในการรับเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับปัญหาการเกษตร และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ทั้งด้าน พืชผักเศรษฐกิจของอำเภอตะกั่วทุ่ง มาตรฐาน GAP การจัดการดินและปุ๋ย ตลอดจนแนวทางการเกษตรที่ปลอดภัยและยั่งยืน ซึ่งศูนย์อยู่ห่างจากทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) เข้ามาในซอย เพียง ๒๕๐ เมตร เข้าถึงง่ายและเดินทางสะดวก ใกล้แหล่งท่องเที่ยว มีวัสดุ/อุปกรณ์ที่พร้อมและครบครัน มีอาคาร (เนื้อที่ประมาณ ๗๐๐ ตารางเมตร) ไว้สำหรับพบปะ เรียนรู้ ให้บริการ พร้อมสำหรับต้อนรับเกษตรกรและคณะศึกษาดูงาน โดยมีการจัดการภายในศูนย์ฯ ให้มีความพร้อมในการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตรดังนี้

๑) มีการวางแผนผังศูนย์ฯที่ดี ให้เหมาะสมและสะดวกต่อการเข้ารับบริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๒) สถานที่ความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร

๓) มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่

- ศาลาเรียนรู้มีอาคารเรียนรู้ กว้างขวางรองรับเกษตรกรได้ จำนวนมาก เหมาะสำหรับการประชุม อบรม การจัดงานต่างๆ รวมทั้งมีห้องน้ำสะอาด และที่จอดรถสะดวก

- มีวัสดุอุปกรณ์พร้อมสำหรับการถ่ายทอดความรู้

- มีข้อมูลประจำศูนย์เรียนรู้ โดยจัดแสดงให้เห็นทั่วไปในศูนย์ เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์ด้านการเกษตรและด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เกษตรกรรวมทั้งผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยว สามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

- มีการจัดการแปลงเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นตัวอย่าง สาธิตและฝึกปฏิบัติ เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

(มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง ภายใต้การนำของนายสมบัติ ยกเชื้อ มีการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) ช่องทางในการขยายผล

- การอบรมเชิงปฏิบัติการ ภายในศูนย์ โดยเน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำจริง เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์ การปลูกผักยกโต๊ะ โรงเรือนอัจฉริยะ

- การศึกษาดูงาน ศูนย์เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดทั้งปี มีเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงานกว่า ๓,๐๐๐ ราย/ปี

- การสร้างเครือข่าย ถ่ายทอดความรู้ผ่านศูนย์เครือข่าย ๑๐ ศูนย์ ในอำเภอตะกั่วทุ่ง เพื่อขยายผลต่อไปยังพื้นที่อื่น

- สื่อสารออนไลน์และกลุ่มเกษตรกร เช่น Facebook, Line กลุ่มเกษตรกร ใช้เป็นช่องทางเผยแพร่ข่าวสารและองค์ความรู้ด้านการเกษตร

- การบรรยายเป็นวิทยากรภายนอก นายสมบัติ ยกเชื้อ ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรในเวทีต่าง ๆ ทำให้ความรู้ถูกกระจายสู่เกษตรกรนอกพื้นที่ด้วย

๒) เกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- เกษตรกรในชุมชนบ้านนากลางและอำเภอดงหลวง ได้เข้ามาร่วมอบรมและทดลองทำจริง
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ผัก (กว่า ๓๐ ราย) ได้นำวิธีการปลูกผักปลอดภัยและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ในแปลงของตน

- ครั้วเรือนเกษตรกรทั่วไปนำไปประยุกต์ใช้ เช่น การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษไว้บริโภคเอง ลดค่าใช้จ่ายในครั้วเรือน และสามารถเป็นรายได้เสริมจากการขายผลผลิต

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

- ด้านการผลิต : เกษตรกรสามารถผลิตผักที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน GAP รวม ๘ ชนิด เช่น เมล่อน คอสลัด มะเขือเทศ ฯลฯ

- ด้านเศรษฐกิจ : ต้นทุนการผลิตลดลง รายได้เพิ่มขึ้น เช่น การทำปุ๋ยใช้เองช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยและสารเคมี การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

- ด้านสังคม : เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

- ด้านสิ่งแวดล้อม : ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ใช้ชีวภัณฑ์และปุ๋ยอินทรีย์แทน ทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดีขึ้น

- ด้านคุณภาพชีวิต : ครั้วเรือนมีอาหารปลอดภัยบริโภค สุขภาพของเกษตรกรและครอบครัวดีขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

นายสมบัติ ยกเชื้อ มีการทำงานร่วมกับหลายหน่วยงาน โดยการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา, สำนักงานเกษตรอำเภอดงหลวง, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอดงหลวง (สกร.), พัฒนาชุมชน, สถานีพัฒนาที่ดิน นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดทำแปลงเรียนรู้ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การควบคุมศัตรูพืชชีวภาพ และโครงการ Smart Farmer ทำให้เกิดการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายสมบัติ ยกเชื้อ ในฐานะประธานศูนย์ มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

- กำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินงาน ของศูนย์ ร่วมกับคณะกรรมการ ๑๖ คน
- ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
- ติดตามผลและประเมินการดำเนินงาน ของศูนย์และศูนย์เครือข่าย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย
- เป็นผู้นำในการพัฒนานวัตกรรมการเกษตร และขยายผลสู่เกษตรกรในวงกว้าง
- สร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อพัฒนาศูนย์ให้เป็น

แหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอตะกั่วทุ่ง ภายใต้การนำของ นายสมบัติ ยกเชื้อ ประธานศูนย์ เป็นที่ภาคภูมิใจอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมให้กับชุมชน ดังนี้

- เป็นต้นแบบเกษตรกรผู้เรียนรู้และแบ่งปัน: นายสมบัติ ยกเชื้อ ได้นำความรู้ทางวิชาการ ผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์จริง ถ่ายทอดสู่เกษตรกรในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง ทำให้เกษตรกรจำนวนมากสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดจาก “เกษตรกรเคยชิน” สู่ “เกษตรกรเรียนรู้” และต่อยอดเป็น “เกษตรกรแม่นยำ” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- ศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนยอมรับ: ศพก.อำเภอตะกั่วทุ่งได้พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร ทั้งด้านการจัดการดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกผักปลอดภัย การใช้เทคโนโลยีโรงเรือนอัจฉริยะ และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์สามารถรองรับผู้เข้าศึกษาดูงานกว่า ๓,๐๐๐ คนต่อปี และ เป็นต้นแบบให้กับศูนย์เครือข่ายอีก ๑๐ แห่งในพื้นที่

- ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร: เกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้จากศูนย์ สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ได้มาตรฐาน GAP รวมถึงมีรายได้ที่มั่นคงขึ้น ขณะเดียวกันก็ได้ผลพลอยได้ในด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการบริโภคผักปลอดภัย

- เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน: นอกจากศูนย์ฯเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตและศูนย์ยังเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชนทั้งระบบ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเครือข่ายเกษตรกร การร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน

- สร้างชื่อเสียงให้กับพื้นที่: ศูนย์ฯได้รับรางวัลและการยอมรับในระดับจังหวัด เป็นความสำเร็จที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ชื่อของอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นที่รู้จักในฐานะพื้นที่ต้นแบบการเกษตรที่เข้มแข็งและยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายสมบัติ ยกเชื้อ เป็นผู้นำด้านการเกษตร โดยได้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- ประธาน ศพก.อำเภอดงหลวง
- ประธานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ระยะที่ ๔ บ้านนากลาง
- ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรก้าวหน้าบ้านนากลาง
- ประธานแปลงใหญ่ผักอำเภอดงหลวง
- ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
- ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- ตัวแทนสมาชิกสภาเกษตรกรอำเภอดงหลวง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายสมบัติ ยกเชื้อ มีจิตอาสาและความเสียสละช่วยเหลือสังคม และงานสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนในโอกาสต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

นายสมบัติ ยกเชื้อ เกษตรกรต้นแบบมีหลักคิดในการทำงานคือ “การเรียนรู้ และทดลอง ลงมือทำ ในการทำเกษตร ด้วยเหตุผล ด้วยความรู้”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นายรัตนพล คุ่มภัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๒ นายณัฐสรณ์ สุริยฉาย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๓ นางสาวชาคริยา นิหะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จากเกษตรกรต้นแบบ (นายสมบัติ ยกเชื้อ) และเกษตรกรผู้นำที่เข้ามามีบทบาทกับ ศพก. ผ่านการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์

๒.๒ วิเคราะห์บริบทพื้นที่รวมถึงการดำเนินงานของ ศพก. จากเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน

๒.๓ การสรุปผลการถอดบทเรียน

เครื่องมือที่ใช้ :

- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลถอดบทเรียน
- ภาพถ่ายประกอบและแผนที่

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. เกษตรกรอาจไม่คุ้นชินกับการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกอย่างเป็นระบบ ทำให้ข้อมูลที่ได้มาบางส่วนอาจเป็นเพียงการเล่าเรื่องราวทั่วไป ไม่ลงลึกถึงแก่นของปัญหา

๒. ช่วงเวลาในการลงพื้นที่อาจไม่สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลบางอย่าง อาจได้ประมาณการต้นทุนที่คลาดเคลื่อนไปบ้าง

ข้อเสนอแนะ :

๑. นำเครื่องมือหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลมาช่วยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้การจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น

๒. จัดกระบวนการการมีส่วนร่วม ให้เกษตรกรในพื้นที่ที่เคยใช้บริการ ศพก. มาให้ข้อมูล เพื่อเพิ่มมุมมองจากหลาย ๆ ฝ่าย

ภาคผนวก

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย

